

جمهوری اسلامی ایران

شورای عالی فضای مجازی

بسم الله الرحمن الرحيم

الزامات پیشگیری و مقابله با نشر اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع در فضای مجازی

مقدمه

با گسترش رسانه‌های ارتباطی نوین به ویژه پیام‌رسان‌های اجتماعی، جریان تولید و انتشار اطلاعات، اخبار و محتوای خبری در فضای مجازی و دامنه تأثیرات آن‌ها افزایش یافته و زمینه مشارکت شهروندان در تولید و انتشار آسان و ارزان محتوای خبری فراهم شده است؛ این امر، نشر و بازنشر وسیع و سریع اطلاعات، اخبار و محتوای خبری تحریف شده و خلاف واقع را که عموماً با هدف ضربه به حیثیت اشخاص، آسیب به امنیت روانی، عوام‌فریبی، بی‌اعتبارسازی نهادها و گزارش‌های رسمی، ایجاد ترس و وحشت عمومی، برهم زدن آرامش اجتماعی، تضعیف انسجام ملی و تأثیرگذاری بر نتایج انتخابات صورت می‌گیرد، را نیز تسهیل نموده و مدیریت شرایط خاص نظیر وقوع بیماری‌های فراگیر، بلایای طبیعی یا رویدادهای مهم سیاسی، نظامی، اقتصادی و اجتماعی را با چالش مواجه می‌سازد.

هدف این مصوبه صیانت از سلامت و امنیت روانی جامعه و کاهش آسیب‌های موصوف از طریق تعریف و تعیین اقدامات پیشگیرانه و واکنشی و ارتقاء سطح مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی هماهنگ و به‌هنگام برای مقابله با ناهنجاری‌ها و پیامدهای تولید و نشر اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع است.

ماده ۱- تعاریف

۱-۱- **اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع:** هرگونه اطلاعات، اخبار و محتوای خبری منتشرشده در فضای مجازی شامل انواع صور متنی، صوتی، تصویری یا چندرسانه‌ای که مابه‌ازایی در واقعیت نداشته یا شکل تحریف‌شده‌ای از یک واقعیت است که موجب آسیب و اختلال در نظم عمومی، تشویش اذهان عمومی، کاهش ثبات، انسجام، اعتماد، سلامت و امنیت فرد و جامعه در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی و یا کسب منافع نامشروع می‌شود؛

۲-۱- **درگاه نشر:** موجودیت فضای مجازی اعم از کانال، صفحه، وب‌سایت، برنامه و بات یا ربات که در دسترس عموم بوده و در آن اطلاعات، اخبار و محتوای خبری منتشر یا بازنشر می‌شود و بیش از پنج‌هزار مخاطب دارد؛

۳-۱- **سکوی نشر:** هر سامانه و زیرساختی که قابلیت ایجاد و مدیریت فنی و مقرراتی درگاه‌های نشر را دارد.

ماده ۲- به منظور فراهم آمدن زمینه‌های موثر پیشگیری از جرائم، قوه قضاییه ظرف مدت سه ماه و با همکاری مرکز ملی فضای مجازی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، نسبت به ارائه لایحه قضایی مقابله با اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع با پوشش همه ابعاد از جمله موارد زیر اقدام نماید:

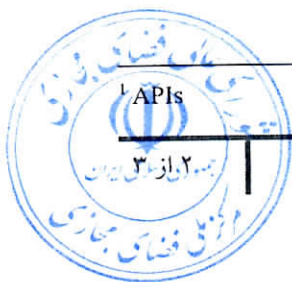
User Generated Content (UGC)

جمهوری اسلامی ایران

شورای عالی فضای مجازی

- ۱-۲- تنقیح و متناسب‌سازی مجازات‌های مقرر در کلیه قوانین مرتبط، با هدف ارتقاء بازدارندگی در سطوح فردی، گروهی، نهادی، محلی، ملی و بین‌المللی؛
- ۲-۲- تعیین و تفکیک مسئولیت صاحبان درگاه‌ها و سکوه‌های نشر و اشخاص حقیقی و حقوقی تولیدکننده و انتشاردهنده اخبار، اطلاعات و محتوای خبری خلاف واقع؛
- ۳-۲- تبیین مصادیق جرم مشهود در حوزه اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع در فضای مجازی؛
- ۴-۲- تبیین صلاحیت محاکم جمهوری اسلامی ایران در رسیدگی به اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع علیه امنیت و حاکمیت ملی و حقوق اشخاص در ارتباط با درگاه‌ها و سکوه‌های نشر خارجی.
- ماده ۳-** وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ظرف مدت سه ماه در خصوص موارد زیر اقدام نماید:
- ۱-۳- شناسایی و احراز هویت درگاه‌های نشر در سطوح ملی و استانی و تشکیل پایگاه اطلاعاتی با همکاری دستگاه‌های ذیربط با اولویت‌دادن به درگاه‌های نشر پرمخاطب؛
- ۲-۳- طراحی و پیاده‌سازی سازوکارهای جامع رصد و راستی‌آزمایی اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع منتشر شده در درگاه‌های نشر و ایجاد سکوی مرجع برای آگاهی‌رسانی در مورد اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع با استفاده از ظرفیت نهادهای مدنی و رسانه‌ها و ارایه واسطه‌های برنامه‌کاربردی^۱ برای دریافت خودکار آن‌ها توسط درگاه‌های نشر و ذی‌ربطان؛
- ۳-۳- تدوین دستورالعمل و ایجاد پنجره واحد همکاری درگاه‌های نشر با نهادهای ذیربط برای مقابله و واکنش فوری به رخدادها؛
- ۴-۳- تهیه و اجرای سازوکار جمع‌آوری اطلاعات نقاط تماس درگاه‌ها و پیام‌رسان‌های اجتماعی خارجی و مواجهه فعال با آن‌ها در مواقع نشر اخبار، اطلاعات و محتوای خبری خلاف واقع با همکاری وزارت امور خارجه؛
- ۵-۳- تدوین و پیاده‌سازی نظام اعتبارسنجی و رتبه‌بندی درگاه‌ها و سکوه‌های نشر با همکاری سازمان صدا و سیما ج.ا.ا. از منظر مقابله با اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع و انتشار گزارش عملکرد آن‌ها در فواصل زمانی سه ماهه؛ در این نظام، شاخص‌های اعتباردهی موارد منتشره، الگوریتم دریافت تا زمان پدیدارشدن اخبار، اطلاعات و محتوای خبری در درگاه نشر، ایجاد سامانه‌های هوشمند تشخیص، امکان دریافت گزارش‌های مردمی و ارسال اطلاعاتی الکترونیکی برای کاربران مدنظر قرار گیرد؛
- ۶-۳- طراحی و اعطای سالیانه نشان کیفیت نشر به درگاه‌ها و سکوه‌های نشر به نحوی که این نشان در دیگر نظام‌های مرتبط اعم از تشویق و تنبیه تاثیر داشته باشد؛
- ۷-۳- تدوین مقررات اخلاق حرفه‌ای و مسئولیت اجتماعی در زمینه انتشار مسئولانه اطلاعات، اخبار و محتوای خبری در فضای مجازی با همکاری نهادهای صنفی و فعالان رسانه؛

جمهوری اسلامی ایران

شورای عالی فضای مجازی

۳-۸- ارتقاء سواد فضای مجازی و سطح آگاهی آحاد جامعه برای مواجهه با اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع با استفاده از ظرفیت مراجع قانونی ذریبط از قبیل وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان صدا و سیما ج.ا.ا.؛

۳-۹- تهیه نظام مستندسازی اقدام حقوقی و مقابله با سوء عملکرد و عدم همکاری سکوه‌های نشر خارجی در زمینه اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع با همکاری دادستانی کل کشور و وزارت امور خارجه؛

ماده ۴- هیئت نظارت بر مطبوعات در گاه‌های نشر داخلی را مطابق با شرایط مندرج در قانون مطبوعات به عنوان نشریه الکترونیک محسوب و شیوه‌نامه جدید نظارت بر تخلفات ناشی از اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع را در چارچوب قانون و آیین‌نامه‌های موجود تهیه و به اجرا درآورد؛

ماده ۵- وزارت امور خارجه با بهره‌گیری از ظرفیت‌های حقوقی و دیپلماتیک، برای مقابله با موارد ارجاعی از سوی دستگاه‌های مسئول در خصوص عملیات سازمان‌یافته انتشار اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع علیه منافع و امنیت ملی با منشا خارجی اقدام نماید؛

ماده ۶- سازمان صدا و سیما ج.ا.ا. در هنگام انتشار اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع در فضای مجازی که دارای پیامد سطوح منطقه‌ای، قومی و ملی هستند، با حضور میدانی و استفاده از روش‌های جدید خبری، نسبت به آگاه‌سازی افکار عمومی، ارتقاء تاب‌آوری اجتماعی و کاهش میزان اثرگذاری اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع در سطح عموم، اقدام کند؛

ماده ۷- در گاه‌های نشر موظف هستند برای مواجهه با پیامدهای نشر اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع اقدامات زیر را انجام دهند:

۷-۱- سازوکار لازم برای تشخیص اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع دریافتی قبل از انتشار اعم از رویه‌های انسانی و یا ماشینی موسوم به تعدیل محتوا^۱ و یا اتصال به سامانه‌های راستی‌آزمایی^۲ مرجع ایجاد شده در کشور ایجاد کنند؛

۷-۲- به محض اطلاع از انتشار اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع نسبت به حذف و درج توضیحات اقدام و از رویه‌ها و سامانه‌های گزارش‌دهی فوری به مراجع قانونی ذریبط استفاده نمایند.

ماده ۸- سکوه‌های نشر موظف هستند علاوه بر ایجاد سازوکار و رویه‌های اجرایی موثر و سامانه‌های هوشمند شناسایی و حذف فوری اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع، نسبت به ارائه خدمات مورد نیاز در گاه‌های نشر در چارچوب این مصوبه اقدام کنند.

